

PageRank algoritam s visećim vrhovima (*dangling nodes*)

Marina Matešić¹, Tomislav Novak¹, and Timotej Repak¹

¹Prirodoslovno-matematički fakultet

U ovom radu obrađujemo PageRank algoritam za rangiranje web stranica po važnosti. Posebna pozornost dana je visećim vrhovima. Nakon teorijske analize priložen je i kod programa.

1 Uvod

PageRank algoritam i metode koje koristi razvili su Sergey Brin i Larry Page, tadašnji studenti na Sveučilištu Stanford 1998. godine. Tad datiraju njihovi prvi radovi na tu temu, i izlaganje na 7. međunarodnoj World Wide Web konferenciji. Iste godine osnuju i tvrtku Google. Na PageRanku i dan danas počivaju rezultati Google pretrage.

2 Definicije

Modeliramo strukturu mreže od n web stranica kao usmjereni graf gdje vrhovi predstavljaju web stranice, a brid iz vrha u u vrh v predstavlja poveznicu (link) na stranici u koja pokazuje na stranicu v . Graf opisujemo matricom G , koja ima 1 na mjestu (i, j) ako vrh i ima link na vrh j . No, željeli bismo vrhove rangirati po tome koliko su važni vrhovi koji na njih pokazuju, uz uvjet da na što više drugih vrhova određeni vrh, važnost istog se proporcionalno smanjuje. Ako s x_i označimo važnost vrha i , te s n_i broj vrhova na koje pokazuje vrh i te L_j skup vrhova koji pokazuju na vrh j , zapravo želimo da vrijedi

$$x_j = \sum_{i \in L_j} \frac{1}{n_i} x_i$$

Zatim definiramo matricu A koja to uzima u obzir: za $[A_{ij}]$ stavimo $1/n_i$ ako vrh i pokazuje na vrh j , a 0 inače. Tako vidimo da je problem zapravo naći vektor x t.d. $Ax = x$, tj. naći svojstveni vektor matrice A kojem pripada svojstvena vrijednost 1.

3 Markovljevi lanci i PageRank

Neka je skup svih stanja u kojima se neki proces može nalaziti konačan s n elemenata te svako stanje označimo brojem od 1 do n . Ako buduće stanje procesa ovisi samo o sadašnjem stanju, a ne i o prošlima (npr. koju ćemo sljedeću internetsku stranicu

posjetiti ovisi samo o stranici koju trenutno gledamo, ali ne i o stranicama koje smo nekoć gledali), tada se takav proces naziva Markovljev lanac. Ako se u sadašnjosti nalazimo u stanju i , označimo s a_{ij} vjerojatnost da ćemo se u sljedećem trenutku nalaziti u stanju j . Označimo s A matricu $[a_{ij}]$. Iz stanja i ćemo u sljedećem trenutku gotovo sigurno prijeći u neko stanje iz $\{1, \dots, n\}$ pa je zbroj svakog retka u matrici A jednak 1, a svaki $[a_{ij}]$ je nenegativan (jer predstavlja vjerojatnost prijelaza iz stanja i u stanje j). Takve matrice zovu se stohastičkima.

Svaki proces ima neku svoju početnu distribuciju, a u ovom slučaju ona se reprezentira vektorom $\lambda = (\lambda_1, \dots, \lambda_n)$ gdje λ_i predstavlja vjerojatnost da se nalazimo u stanju i . Stoga je to vektor čiji su svi elementi nenegativni i u zbroju daju 1 (jer ćemo se gotovo sigurno nalaziti u nekom stanju). Pretpostavimo da su na početku sva stanja jednaka, tj. $\lambda_1 = \dots = \lambda_n = 1/n$, tj. s jednakom vjerojatnošću gledamo svaku stranicu na našem internetu. U sljedećem trenutku vjerojatnost da gledamo stranicu j je $\lambda_1 a_{1j} + \lambda_2 a_{2j} + \dots + \lambda_n a_{nj}$, odnosno nova distribucija je upravo λA . Distribuciju za koju vrijedi $\lambda = \lambda A$ nazivamo stacionarna distribucija jer u svakom koraku vjerojatnost da se nalazimo u nekom stanju ostaje ista. Želimo naći distribuciju u beskonačnosti, tj. takav λ za kojeg je λ_i limes po n vjerojatnosti da se u n -tom trenutku nalazimo u stanju i . Lako se pokaže da ako takva distribucija postoji, ona nužno mora biti stacionarna.

Označimo s $L(i)$ skup svih stranica na koje postoji link iz stranice i . Promatramo "slučajnog surfera" koji iz stranice i s nekom vjerojatnošću $\alpha \in (0,1)$ prijeđe u slučajno odabranu stranicu $j \in L(i)$, a s vjerojatnošću $1 - \alpha$ u slučajno odabranu stranicu (bilo koju). Neka je π_i asimptotski postotak vremena koje će surfer provesti na stanici i . Originalni PageRank određuje važnost stranice i kao π_i .

4 Viseći vrhovi

Visećim vrhovima (eng. *dangling nodes*) zovemo one vrhove i koji nemaju nijedan izlazni brid, tj. vrijedi $n_i = 0$. Tada je i -ti redak u A nul redak. Budući da daljnji algoritam počiva na tome da imamo stohastičku matricu, glavno je pitanje što napraviti s tim nul retcima odn. visećim vrhovima. Jedno moguće rješenje je dodati izmišljene veze s visećih vrhova, tj. dopuniti nul retke na način da definiramo matricu $M_\alpha = (1 - \alpha)A + \alpha S$ za neki $\alpha \in [0, 1]$, gdje je $[S_{ij}] = 1/n$. Tada je M uistinu stohastička i to je algoritam obrađen u prez. s predavanja s priloženim kodom - svojstvenom vektoru konvergiramo primjenom matrice na neki stohastički vektor.

5 Sažimanje (*lumping*)

Kako je u praksi udio visećih vrhova izuzetno velik (po Ipsen and Selee (2007) on može doseći čak i 80% ukupnog broja vrhova), prirodno je zapitati se što s njima možemo efikasno učiniti. Grupirat ćemo matricu na način da imamo puno manju podmatricu samo s nevisećim vrhovima. Preuredimo prvo polaznu matricu tako da sortiramo vrhove. Neka je, od n vrhova, k broj nevisećih ($1 \leq k < n$). Tih k vrhova fiksirajmo kao prvih k . Sada polazna $n \times n$ matrica izgleda ovako:

$$H = \begin{bmatrix} H_{11} & H_{12} \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, \quad (1)$$

gdje je H_{11} $k \times k$ matrica linkova između nevisećih vrhova a H_{12} sadrži linkove nevisećih na viseće vrhove. Time smo izdvojili viseće vrhove u donjih $n - k$ redova, a gornjih k redova su i dalje stohastički.

Ideja se sada svodi na sljedeće: o rezultatu (poretku) nevisećih k vrhova informaciju imamo iz matrice H_{11} , a na poredak $n - k$ visećih vrhova zapravo samo utječu oni vrhovi koji pokazuju na njih, a ta informacija je u H_{12} .

Postupak će početi naizgled isto, tj. prvo ćemo odabrati stohastički vektor w (2) s kojim ćemo zamijeniti nul retke, a zatim napraviti i konveksnu kombinaciju sa stohastičkim vektorom prilagodbe v (3) kako bismo osigurali jedinstvenost stacionarne distribucije.

$$S := \begin{bmatrix} H_{11} & H_{12} \\ ew_1^T & ew_2^T \end{bmatrix}, \text{ gdje je } w = \begin{bmatrix} w_1 \\ w_2 \end{bmatrix} \text{ dimenzije } n \times 1 \quad (2)$$

$$G := \alpha S + (1 - \alpha)ev^T, \quad 0 \leq \alpha < 1 \quad (3)$$

Konačno, matrica G izgleda ovako:

$$G := \begin{bmatrix} G_{11} & G_{12} \\ eu_1^T & eu_2^T \end{bmatrix}, \quad (4)$$

gdje je $u = \begin{bmatrix} u_1 \\ u_2 \end{bmatrix}$ konveksna kombinacija v i w .

Za takvu matricu G rezultati iz Ipsen and Selee (2007) osiguravaju da ćemo moći sažeti višeće vrhove u jedan vrh i pritom očuvati točnost rješenja.

Međutim, u nekim situacijama ovaj pristup može biti nedostatan, primjerice kada bismo htjeli personalizirati pretragu prema različitim temama, jezicima ili domenama, ili kada bismo htjeli uzeti u obzir različite vrste stranica (npr. tekstualne datoteke, slike, videozapise). U takvim situacijama svakoj klasi dodjeljujemo jedinstveni vektor w_i , gdje je $1 \leq i \leq m$. To rezultira generaliziranim Google matricom F , gdje se $n - k$ nul-redaka u matrici hiperlinkova H zamjenjuje s $w_1, \dots, w_m$.

Opća Google matrica ima oblik:

$$F = \begin{bmatrix} F_{11} & F_{12} & \cdots & F_{1,m+1} \\ u_1 & u_2 & \cdots & u_{m+1} \end{bmatrix},$$

gdje vrijedi:

$$u_i = \alpha w_i + (1 - \alpha)v, \quad 1 \leq i \leq m + 1.$$

Proces sažimanja uključuje transformacije sličnosti koje iterativno smanjuju veličinu matrice uz očuvanje njezinih stohastičkih svojstava i svojstvenih vrijednosti. Za dvije klase visećih vrhova, transformacija X_1 sažima redove i stupce koji odgovaraju w_2 , dok ostavlja nepromijenjen vodeći blok veličine $k + k_1$:

$$X_1 = \begin{bmatrix} I & 0 \\ 0 & L_1 \end{bmatrix}, \quad L_1 = I - \frac{1}{k_2}\hat{e}\hat{e}^T,$$

gdje je $\hat{e} = e - e_1$, a e_1 jedinični vektor.

Primjenom X_1 modificira se matrica:

$$F' = X_1 F X_1^{-1},$$

a postupak se ponavlja za sljedeću klasu visećih vrhova s transformacijom X_2 .

Konačna sažeta matrica ima oblik:

$$F^{(1)} = \begin{bmatrix} F_{11} & F_{12}e & F_{13}e & \cdots \\ u_1e & u_2e & u_3e & \cdots \end{bmatrix}.$$

Stacionarna distribucija π sažete matrice zadovoljava:

$$\pi^T F = \pi^T, \quad \|\pi\|_1 = 1.$$

Korištenjem ove metode, generalizirana Google matrica zadržava svoja stohastička svojstva, čuva svojstvene vrijednosti i osigurava precizno izračunavanje PageRanka, omogućujući pritom učinkovito rukovanje s više klasa visećih vrhova.

6 Analiza složenosti

Složenost algoritma PageRank temeljenog na power metodi ovisi o broju iteracija potrebnih za konvergenciju i o broju operacija po iteraciji. U slučaju rijetko popunjenih matrica prijelaza S , broj operacija po iteraciji proporcionalan je broju nepraznih elemenata u matrici S , označenom kao $\text{NNZ}(S)$. Stoga je složenost jedne iteracije dana izrazom:

$$O(\text{NNZ}(S)).$$

Broj iteracija za konvergenciju ovisi o damping faktoru α i zadanoj toleranciji τ . Za damping faktor $\alpha = 0.85$ i toleranciju $\tau = 10^{-6}$, algoritam zahtijeva približno $k = O(\log(\tau) / \log(\alpha))$ iteracija. Dakle, ukupna složenost algoritma s visećim vrhovima je:

$$O(k \cdot \text{NNZ}(S)),$$

gdje je k broj iteracija, a $\text{NNZ}(S)$ broj nepraznih elemenata u matrici S .

Implementacija sa sažimanjem dodatno smanjuje dimenzionalnost problema, jer se viseći vrhovi grupiraju u jedan čvor, čime se broj redaka i stupaca matrice prijelaza smanjuje s $n \times n$ na $(k+1) \times (k+1)$, gdje je k broj nevisećih vrhova. To teoretski ne smanjuje puno složenost budući da u praksi k ne može biti puno manjeg reda veličine od n , no ipak, kako je spomenuto u 5, udio visećih čvorova može biti i 80%, što, kad primijenimo na kvadratnu dimenziju tablice, već možemo naslutiti neko ubrzanje u praksi.

7 Tehnički detalji algoritma i empirijski rezultati

Algoritam implementiramo u programskom jeziku *Python* koristeći module *numpy* i *scipy* za potrebne metode za efikasno baratanje velikim matricama. Izvorni kod priložen je radu u datoteci *PageRankWDanglingNodes.py*. U mapi podaci dano je više skupova podataka za testiranje preuzetih iz Sahu, a kod je testiran na primjeru *enron*. Neviseći vrhovi su poredani na početak, a viseći sažeti u jedan vrh.

Kod je komentiran i ispis daje potrebne ključne točke, pa navodimo samo nekoliko tehničkih detalja:

- Zbog prethodno implementiranog osnovnog algoritma za PageRank (datoteka *PageRank.py*) po nomenklaturi i oznakama s predavanja, u istom duhu (koristeći dijelove koda) implementiramo i ovo proširenje, a oznake se podudaraju do na transpoziciju - u kodu je matrica transponirana u odnosu na oznake u odlomcima 2 i 5 (pa tako imamo nul stupce u matrici H , transponiran cijeli izraz pridruživanja u petlji algoritma itd.).
- Sortiranje vrhova u matrici H radimo na način da pamtimo permutaciju vrhova iz originalnog poretka (zato nam koristi i funkcija za inverz permutacije).

- Za matricu A (s originalnim podacima) i zatim H , budući da su rijetko popunjene matrice, koristimo *sparse* paket iz *scipy* modula. Stvaramo ih kao objekt klase `coo_matrix` (*COOrdinate format*) budući da im dajemo poznate elemente s koordinatama, a zatim ih pretvaramo u `csc_matrix` format (*Compressed Sparse Column format*) za učinkovitije izvođenje operacija.
- Implementiran je algoritam sa sažimanjem, a nakon njega i algoritam bez sažimanja koji djeluje na cijelu matricu H . Za oba (kritična dijela) algoritma izmjereno je i ispisano vrijeme izvođenja koristeći *Pythonov time* modul.

U testnom skupu *enron* udio visećih vrhova je otprilike 75%. Zadan je τ kao varijabla koja određuje što smatramo *konvergencijom* u željeni vektor (kad se norma razlike između dvije iteracije smanji ispod τ), i vidimo da za iste podatke metoda sa sažimanjem treba i manje iteracija od obične (uz to što je efikasnija po broju operacija).

Empirijski vidimo da se kod sa sažimanjem izvodi u prosjeku 3 do 4 puta brže od koda bez sažimanja za **isti broj iteracija**, što je potvrda slutnje analize složenosti. Ipak, u praksi nemamo potrebu za istim brojem iteracija (konvergenција ne ovisi isključivo o broju iteracija) pa, kad promatramo izvođenje do zadanog τ , pr. kao u testnom primjeru 10^{-9} , imamo oko 30% manje iteracija te isto toliko brži algoritam sa sažimanjem.

Također, primijetimo da se rankovi (gledajući nekoliko najviših rezultata) blago razlikuju. Na to utječe način na koji odaberemo vektore v i w - koliko će u algoritmu sa sažimanjem *pagerank* nevisećih vrhova utjecati na onaj od visećih vrhova.

References

Ilse Ipsen and Teresa Selee. PageRank Computation, with Special Attention to Dangling Nodes. *SIAM Journal*, 2007. URL https://www.researchgate.net/publication/220656288_PageRank_Computation_with_Special_Attention_to_Dangling_Nodes.

Subhajit Sahu. LAW Graphs Part 1 (A-U). URL <https://www.kaggle.com/datasets/wolfram77/graphs-law-01/>.